

7 oktober 2021

Uitgave van de Leido Academy, het thema-netwerk voor LevenLang Leren

Inleiding

Ook nu weer hebben we de afgelopen periode een aantal artikelen uit de media geplukt, over de Ad en andere zaken die spelen – en wellicht interessant zijn. We schotelen ze u vrijblijvend voor, om ze tot u te kunnen nemen.

Het artikel over de Ad en de onderzoekende houding, geplaatst door de auteurs van het rapport hierover op Scienceguide, is zeker aan te bevelen. Aan het eind ervan is een link te vinden, naar de aanmelding voor een bijeenkomst op 18 november, over de zaken die aan de orde worden gesteld in het rapport.

Tevens is het laatste artikel van belang, om toch even door te nemen. Het gaat om een stuk uit de recente Wiskunde-brief over de sterk gedaalde hoeveelheid voldoende scores voor veel van de wiskunde-vakken. Door de zgn. N-term zijn de cijfers van het eerste tijdvak sterk opgekrikt, maar minder dan de helft van de score voor het CSE behalen, is geen goed bericht. De auteur van het artikel stelt dat de pandemie de oorzaak kan zijn, maar beveelt sterk aan om dit nader te onderzoeken en in de gaten te houden, gelet op de trends.

Uiteraard houden we ons weer aanbevolen voor tips, zeker uit de regio's van ons land.

Inhoud

1	Hoe de Duitse taal in het grensgebied op peil wordt gehouden	1
2	Ook Ad'er moet onderzoekende houding hebben	2
3	Hogere beroepsopleiding Bestuurskunde en Overheidsmanagement - Suriname	7
4	Straks geen hoog- en laagopgeleiden meer	7
5	Achterhoek wil studenten vasthouden: als werken online kan, dan studeren ook	8
6	Leven Lang Ontwikkelen moet wettelijke taak worden voor hbo en wo	9
7	Gorinchem krijgt voorlopig geen HBO opleiding	11
8	Meer onvoldoendes bij de Centrale Examen – wiskunde	11
9	Stand van zaken aanmeldingen hbo per 4 oktober	13

1 Hoe de Duitse taal in het grensgebied op peil wordt gehouden

In dit artikel van het dagblad De Gelderlander wordt ingegaan op het belang om het vak Duits levend te houden op de scholen, gelet op allerlei zaken die meespelen in de grensstreken. Daar door docenten van de HAN op gewezen. Het gaat om de handel, het toerisme, de woningmarkt, maar ook om het onderwijs 'over de grenzen heen'. Het Grensland College, dit jaar gestart in Winterswijk, kan hierbij ook een rol spelen.

WINTERSWIJK - Dat Duits geen populair vak is op middelbare scholen is al tot in de Tweede Kamer behandeld, maar nog altijd stijgt het aantal leerlingen niet. Zelfs niet in de Achterhoek, dat direct grenst aan Duitsland. Daarom worden daar al jaren allerlei initiatieven opgezet om het Duits toch onder de mensen die allang van de middelbare school af zijn, op peil te houden. Het huidige probleem in Gelderland is niet alleen een dalende interesse van leerlingen, maar ook een tekort aan leraren. Dat merken ze op de Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN).

Maar er wordt nog wel degelijk Duitse les gegeven. Dat begint in de grensgemeenten bij de top van de samenleving, de burgemeesters. Aangezien zij vaak in contact komen met hun collega's

aan de andere kant van de grens, moeten zij de taal goed onder de knie hebben. Zodoende gingen in Montferland en Winterswijk de burgervaders na hun aanstelling naar een opfriscursus. De Nonnen van Vught spijkerden Peter de Baat (Montferland) en Joris Bengevoord (Winterswijk) bij. En klaarblijkelijk met succes, want Bengevoord is inmiddels portefeuillehouder grensoverschrijdende samenwerking in het dagelijks bestuur van de regio Achterhoek.

Cursus Duits voor ondernemers

Maar ook onder ondernemers is het in deze gemeenten van belang om Duits te spreken. De markt in Dinxperlo, het dorpje dat direct grenst aan het Duitse plaatsje Süderwick, kent immers veel Duitse gasten. Maar ook in Aalten en Winterswijk komen Duitse toeristen winkelen. Mede daarom is in 2016 het initiatief Grenzhoppers opgericht.

Dat is een vrijwillig samenwerkingsverband van Nederlandse en Duitse gemeenten, bedrijven en sociaal-culturele organisaties in de grensregio Achterhoek-Borken. Vanuit dit initiatief werden cursussen Duits aangeboden voor ondernemers in onder meer Aalten en Winterswijk. Wederom met succes, want de cursusdagen zaten direct vol.

Grensland College

En dan weer terug naar de scholen. Want hoewel Duits als keuzevak op middelbare scholen aan populariteit verliest, is het in het vervolgonderwijs in de grensstreek wel een prioriteit. Daarom werd begin deze maand in Winterswijk het Grensland College geopend door demissionair minister Ingrid van Engelshoven.

Minister Ingrid van Engelshoven bij de opening van het Grensland College in Winterswijk. © Omroep Gelderland & REGIO8

Op initiatief van het Graafschap College worden samen met de HAN en Saxion tweejarige praktijkgerichte hbo-opleidingen ontwikkeld, de zogeheten Associate Degree-opleidingen, die direct aansluiten bij de wensen en behoeften van de grensoverschrijdende arbeidsmarkt.

Arbeids- en woningmarkt

Maar uit de laatste cijfers van het CBS blijkt dat er een kleine 6000 Nederlandse grensbewoners in Duitsland werken. Dit aantal groeit langzaam, want werken in Duitsland heeft naast de taalbarrière nog enkele andere hobbels. "De kinderbijslag is hier goed geregeld, dus voor jonge gezinnen kan het een voordeel zijn. Maar voor je pensioen is het vaak weer nadelig", liet ontgrenzer Christa van Dee in 2019 weten.

Het gaat hier nog net niet per postduif

Inmiddels trekken volgens streekomroep REGIO8 toch steeds meer jongeren uit het grensgebied naar Duitsland, om daar een woning te kopen. De krapte op de Nederlandse woningmarkt dwingt hen over de grens te kijken. Daar zitten wel de nodige valkuilen aan vast, zoals de digitalisering die nog niet zover gevorderd is. Of, zoals een grensganger het noemt: "Het gaat hier nog net niet per postduif." Of Brieftaube, in het Duits. Weer wat geleerd.

2 Ook Ad'er moet onderzoekende houding hebben

Op Scienceguide hebben de auteurs van het desbetreffende rapport een artikel geplaatst over de aanbevelingen ten aanzien van de onderzoekende houding van Ad-studenten. Het stuk bevat sowieso al een aantal interessante aspecten – samen met voorbeelden van hoe die houding een rol speelt bij het vormgeving van het programma.

Aan het eind vindt u een link naar een bijeenkomst over dit rapport, te houden op 18 november a.s.

Opinie | door Herman Blom & Eeke van de Graaf & Mariette Muris & Natascha Padmos & Nina Spithost & Martin Struik

23 september 2021 | Onderzoekers van NHL Stenden Hogeschool en de Hogeschool Rotterdam verkennen de rol van een onderzoekende houding in de Associate degrees. "De opleidingen zijn minder theoretisch ingestoken dan een hbo-bachelor, maar onderzoekender dan een mbo4-opleiding. De Ad-student is een hbo-student die de onderzoekende houding moet laten zien die verwacht mag worden van een student in het hoger onderwijs." Zij zien de Ad'er als een verbindende en kritische professional die niet zelf onderzoekt, maar wel kan signaleren en inzichten goed kan beoordelen.

De betrokkenen van NHL Stenden overhandigen de handreiking aan NHL Stenden-bestuurder Marc Otto. Beeld: NHL Stenden.

De Associate degree (Ad) is een relatief jonge loot binnen het hoger onderwijs. Een Ad-opleiding is een tweejarige hbo-opleiding die studenten een goede startkwalificatie biedt voor de beroepspraktijk op niveau 5 – tussenin mbo-4 en een hbo-bachelor. Sinds 2018 zijn de Ad-opleidingen eigenstandig naast de vierjarige hbo-bacheloropleidingen ontwikkeld. Omdat de Ad's nog relatief onbekend zijn, is het nog even zoeken naar de juiste positie van de Ad's (hbo niveau 5) tussen het mbo (niveau 4) en de hbo-bachelor (niveau 6) opleidingen. Wat mag er van een Ad'er verwacht worden? Gelijktijdig vraagt ook het werkveld zich af wat men van de Ad'er mag verwachten als het gaat om bijvoorbeeld de beroepstaken, rollen en posities van de Ad-professional.

Ad-opleidingen staan nu voor de uitdaging om de Ad-curricula goed aan te laten sluiten bij de verwachtingen van het werkveld. De Ad'er staat immers voor een eigen type professionaliteit. De opleidingen zijn minder theoretisch ingestoken dan een hbo-bachelor, maar onderzoekender dan een mbo 4-opleiding. De Ad-student is een hbo-student die de onderzoekende houding moet laten zien die verwacht mag worden van een student in het hoger onderwijs.

Handreiking voor onderzoekende houding

Er blijkt in de Ad-opleidingen grote behoefte te zijn aan een handreiking met betrekking tot het thema 'onderzoekende houding' (op basis van de leerresultaten uit de landelijke Beschrijving niveau 5 Associate degree). De Rotterdam Academy van Hogeschool Rotterdam pakte samen met NHL Stenden Hogeschool de uitdaging op om de plaats van de onderzoekende houding in de leerresultaten van Ad-opleidingen uit te werken.

Met de ontwikkelde handreiking voor de onderzoekende houding van de Ad'er wilden ze de positie van niveau 5 in het domein van hoger onderwijs nader specificeren. In de zomer van 2021 publiceerden ze hun handreiking na een langdurig proces van overleg en afstemming met andere hogescholen.

Inmiddels wordt de handreiking nationaal omarmd. Steeds meer Ad-opleidingen zijn er al mee aan de slag gegaan. De NVAO vindt de handreiking een mooi voorbeeld van goede invulling van de vereiste onderzoeksvaardigheid en zegt daar overigens bij dat opleidingen ook voor andere, goede invullingen kunnen kiezen. Ook registreren we zo hier en daar ook een mooie bijvangst; mbo-4-opleidingen vinden met de handreiking eenvoudiger en concreter aansluiting op hbo-niveau. Daarnaast lijkt de handreiking hier en daar ook aanleiding te geven voor bachelor-opleidingen om het eigen programma nog eens te doordenken op dit thema – van de start van de opleiding tot en met de 'herijking' van het bachelor eindniveau met de eigen beroepspraktijk.

Leerresultaten en onderzoekende houding

In de leerresultaten staat beschreven welke kennis en vaardigheden van een student verwacht mogen worden na afronding van het leerproces. In de Ad betreffen deze leerresultaten het methodisch handelen, samenwerken, communiceren, probleemoplossend vermogen en lerend vermogen. De onderzoekende houding faciliteert die leerresultaten van de Ad-professional. Wat mag verwacht worden van de onderzoekende houding van studenten op Ad-niveau, zodat de vijf genoemde leerresultaten aansluiten bij niveau 5 en de vereisten van het werkveld? Die vragen stelden wij ons als betrokkenen bij de Ad-opleidingen van Rotterdam Academy en NHL Stenden hogeschool.

Figuur 1. Leerresultaten van de Ad-professional.

In de handreiking is de onderzoekende houding uitgewerkt in bij niveau 5 passende competenties. Hierbij is uitgegaan van het werken met beroepsproducten, zoals in veel hbo-opleidingen al het geval is. In de handreiking is de vraag uitgewerkt hoe de onderzoekende houding in het Ad-curriculum wordt gestimuleerd en zichtbaar wordt gemaakt in de leeruitkomsten. Bij leeruitkomsten wordt normaliter aan concrete producten van het leerproces gedacht, zoals beroepsproducten (analyse, advies, ontwerp, fabricaat en handeling; Losse, 2018).

De speciale kwaliteit van de Ad'er

Waar zit nu de kracht van de Ad'er, hoe onderscheidt de Ad'er zich van de mbo'er en de hbo-bachelor en hoe kan de onderzoekende houding, op een bij niveau 5 passende manier, uitgewerkt worden? Voor de beantwoording van die vraag wordt gekeken naar de eerste vier van de eerdergenoemde leerresultaten – methodisch handelen, samenwerken, communiceren en probleemoplossend vermogen. Deze vier leerresultaten kunnen worden verbonden met de onder-

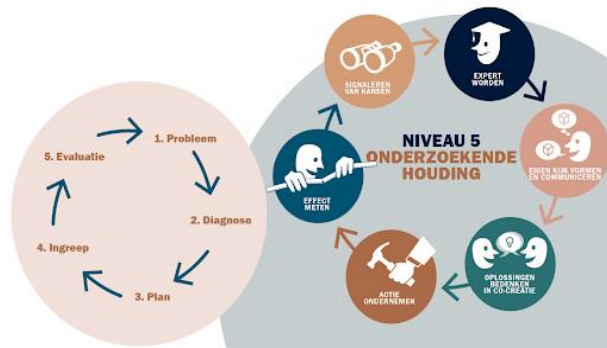
zoekende houding. Door vervolgens te reflecteren op het eigen handelen wordt het lerend vermogen ontwikkeld.

Van de Ad'er wordt in vergelijking met de mbo 4–opgeleide in opleiding en beroepspraktijk steeds gevraagd om kritisch te kijken, problemen te bevragen, het contact met collega's te zoeken, te verbinden en initiatief te nemen. De Ad'er is dus een verbindende en kritische professional die niet zelf onderzoekt, maar wel kan signaleren en inzichten goed kan beoordelen. Hier gaat het om een mogelijk verschil met de mbo'er, waarvan dit niet altijd in die mate wordt gevraagd. Gaat het om onderzoekskennis als component van het onderzoekend vermogen, dan kan de Ad'er de waarde van onderzoek (geldigheid, betrouwbaarheid) plaatsen, maar ook op eigen initiatief op zoek gaan naar informatie, teneinde zelf een goed oordeel te kunnen vellen.

Uiteindelijk gaat het erom dat de Ad'er met probleemoplossende vaardigheden complexe vraagstukken in de beroepspraktijk onderkent en analyseert. Nadat de Ad'er het onderzoeksprobleem heeft gesignaleerd en besproken met collega's toont deze zich vervolgens een doener die met zijn team vraagstukken op praktische creatieve wijze aanpakt en daarmee het verschil kan maken in de praktijk.

Praktijkgerichte benadering

Rotterdam Academy ontwikkelde de 'cyclus onderzoekende houding' die teruggaat naar het model van de 'regulatieve cyclus' van Van Strien. Beide modellen vormen de basis voor een praktijkgerichte benadering binnen het wetenschappelijke onderzoek. Doelgericht handelen wordt verbonden met de onderzoekscyclus.

Figuur 2. Regulatieve cyclus (Van Strien, 1986) & Cyclus onderzoekende houding (Van de Graaf & Padmos, 2020)

Het meest spannende aspect van de uitwerking van onderzoekende houding van de Ad'er zit in de vaststelling van het competentieniveau van praktijkvraagstukken. Hoe uitdagend mogen de vraagstukken zijn? Het ZelCom–model blijkt een prima mogelijkheid te bieden het competentieniveau van praktijkvraagstukken in te schatten door de verwijzing naar complexiteit en zelfstandigheid van beroepssituaties.

Gelijktijdig is het zo dat de combinatie van complexiteit en zelfstandigheid per opleiding en werkveld behoorlijk kan verschillen. Die situationele vormgeving moet bij de vormgeving van onderzoekende houding binnen het curriculum door de opleidingsteams zelf worden beantwoord (in aansluiting op de vereisten op niveau 5 in de eigen beroepspraktijk).

Zelfstandigheid ↑	C	D	E
	B	C	D
	A	B	C
ZelfCom model	Complexiteit →		

Figuur 3. Het ZelCom-model (Bulthuis, 2013).

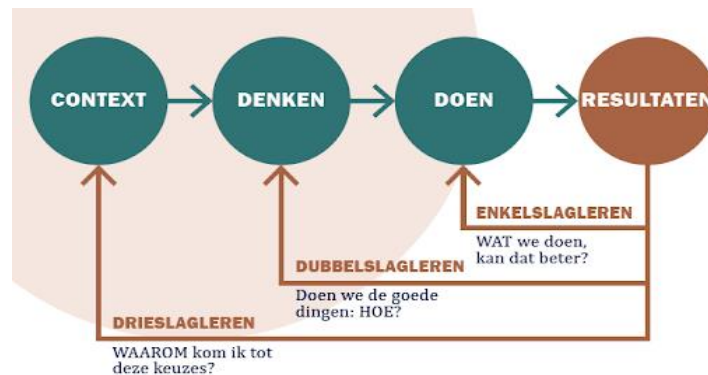
Zelfstandigheid en complexiteit zijn als het ware de schroeven waaraan gedraaid kan worden door de curriculumteams om het passende competentieniveau vast te stellen. Twee voorbeelden; in de sector social work worden mensen geacht om geheel zelfstandig de dagelijkse handelingen te kunnen verrichten met de volle verantwoordelijkheid die daarbij hoort.

Het gaat dan vaak wel om gestandaardiseerde handelingen of processen, kortom, met een wat lagere complexiteit. In economisch en management geïntereerde opleidingen zien we vaak een andere combinatie van zelfstandigheid en complexiteit.

De Ad'er krijgt vaak een coach toegewezen met wie samen het traject van een meer complex vraagstuk wordt uitgewerkt om vervolgens in overleg stappen in zetten. In het geval van de economische opleidingen is de zelfstandigheid minder groot, maar wordt er door het werken met een diversiteit van belanghebbenden gewerkt aan een open-einde-vraagstuk. In dit geval vertonen zowel de inhoud en zeker het proces een hogere mate van complexiteit. Per werkveld zullen de mogelijke combinaties verschillen. Aan de slag dus samen met het werkveld!

De Ad-professional in het hoger onderwijs

Het onderwijs in het hbo onderscheidt zich van het mbo doordat er naast de 'wat'- en 'hoe'-vragen ook aandacht wordt geschonken aan de 'waarom'-vraag, een aspect van triple loop learning.

Drieslagleren (IM-Academy, 2021)

Waarom onderscheidt het Ad uit zich van mbo 4?

De Associate degree richt zich – verschillend van het mbo – op de ontwikkeling van het 'hands on' leiderschap. Motivatie en motiveren zijn daarbij essentiële onderdelen. Het is juist de 'waarom'-vraag die nauw is verbonden met het proces van motiveren van collega's en daarom in het onderwijs van de Ad een belangrijke plaats verdient. De onderzoekende houding kan in de uitwerking van de 'waarom'-vraag in het onderwijsconcept een belangrijk bijdrage aan het antwoord bieden.

Afsluitend

De handreiking Onderzoekende houding op niveau 5 is geschreven voor onderwijsontwikkelaars en docenten van Ad-opleidingen. Met de handreiking kan het volgende worden bewerkstelligd:

De handreiking geeft uitgangspunten voor het onderwijsontwerp van niveau 5 m.b.t. onderzoekende houding.

Er wordt op deze wijze nauwer aangesloten en open samengewerkt met het werkveld voor een juiste aansluiting op de vereisten in de eigen beroepspraktijk.

De handreiking geeft tips voor docenten in de begeleiding van de Ad-studenten voor het ontwikkelen van de onderzoekende houding

De auteurs hopen met de handreiking een bijdrage te kunnen leveren aan het Ad-onderwijs in Nederland. Op 18 november zal een sessie over dit onderwerp plaatsvinden voor iedereen die in een hbo-instelling betrokken is bij het Ad-onderwijs. Aanmelden kan [hier](#) (control + klikken).

3 Hogere beroepsopleiding Bestuurskunde en Overheidsmanagement (HBO B & O) – Suriname

Een aantal jaren geleden is in Suriname gestart met een hbo-opleiding, waarbij ook is gekeken naar de inbedding van een Ad. Het initiatief is daarbij genomen door Glenn Rijssel, helaas veel te jong overleden, samen met een aantal collega's in Nederland. Het is fantastisch om nu te zien dat die plannen zo goed uitwerken. Hier een bericht van een Surinaamse website.

Ondanks de enorme belangstelling voor de hogere beroepsopleiding Bestuurskunde en Overheidsmanagement (HBO B & O) is het aantal personen dat kon worden toegelaten beperkt. Van de 237 ambtenaren die zich in Paramaribo hadden geregistreerd zijn 80 toegelaten. De loting is zaterdag gedaan. Er is een numerus fixus gehanteerd, omdat er onvoldoende faciliteiten zijn voor alle studenten.

Voor Paramaribo is het quotum 80 studenten, terwijl dat voor Nickerie op 45 is vastgesteld. Door het toepassen van de numerus fixus hoopt het ministerie en het Management Team HBO B&O alle aangemelde belangstellenden een zo eerlijk mogelijke kans te bieden. Naast het managementteam van de opleiding waren ook aanwezig de Examencommissie van Biza en het Korps Politie Suriname die erop toezagen dat alles transparant en eerlijk verliep.

Minister Bronto Somohardjo gaf aan, dat er rekening gehouden moet worden met de aanwezige faciliteiten voor het afdraaien van deze vierjarige opleiding. Bij deze gaat het onder meer om beschikbare leslokalen en docenten voor het verzorgen van de lessen.

Er wordt naar modellen uitgekeken om in de toekomst meer ambtenaren in de gelegenheid te stellen om zich ook te kunnen inschrijven voor de opleiding. Met deze HBO B&O wil de overheid het werk en denkniveau van het midden- en hoger kader van alle departementen omhoog krikken zodat ze op een efficiënte en effectieve manier inhoud kan geven aan het overheidsbeleid.

“Een goed draaiend overheidsapparaat is niet alleen goed voor ons, maar voor geheel Suriname.” Minister Somohardjo heeft waardering voor het geduld van de studenten en de offers die ze zullen brengen om naast hun dagelijkse werkzaamheden de zware opleiding te volgen.

De opleiding start in november.

4 Straks geen hoog- en laagopgeleiden meer

Ongetwijfeld zal het plan van de politiek u niet zijn ontgaan, om niet meer in formele stukken te spreken over laag- en hoogopgeleid, maar van praktisch, theoretisch en academisch opgeleid. Voor het archief toch maar hierover een bericht opgenomen. Of het hbo blij zal zijn met ‘theoretisch opgeleid’ is een vraag die zeker nog beantwoord zal moeten gaan worden...

Uit de woorden ‘laagopgeleid’ en ‘hoogopgeleid’ spreekt een verschil in waardering, vinden de BoerBurgerBeweging en Bij1. Daar gaan we iets aan doen, beloofde demissionair premier Rutte donderdagavond.

De twee kleine fracties (beide één zetel) dienden samen een motie in om de termen hoogopgeleid en laagopgeleid af te schaffen. Dat deden ze tijdens de Algemene Beschouwingen over de Rijksbegroting voor volgend jaar.

Het kabinet en de Tweede Kamer zouden alleen nog maar moeten spreken van praktisch opgeleid (mbo), theoretisch opgeleid (hbo) en wetenschappelijk opgeleid (wo), “zodat burgers met welke opleiding dan ook zich altijd gewaardeerd voelen”, vinden de twee fracties.

Tot een stemming kwam het niet. De minister van Onderwijs zal een brief over de kwestie sturen, beloofde demissionair premier Rutte. Dat was genoeg om de motie nog even op zak te houden.

Demotiverend

Rutte erkende dat de termen hoog- en laagopgeleid “demotiverend” kunnen overkomen, maar vond de voorgestelde alternatieven niet goed. “In het mbo zijn ook theoretisch opgeleide mensen en in het hbo zijn ook praktisch opgeleide mensen”, zei hij. “Denk aan de physician assistants. Het wetenschappelijk onderwijs is heel theoretisch, behalve natuurlijk weer de opleiding voor de artsen. Die is heel praktisch.”

Met andere woorden, het onderscheid tussen praktisch, theoretisch en wetenschappelijk opgeleid is in zijn ogen niet ideaal. Hij kon daarom ook niet de toezegging doen dat de overheid meteen “de hele communicatie omgooit”.

Vaak gezegd

Het is zeker niet voor het eerst dat zo'n voorstel ter tafel komt. Vier jaar geleden kwamen Groen-Links en ChristenUnie met hetzelfde bezwaar, waar D66-minister Van Engelshoven begrip voor had. Ze heeft sindsdien vaak gezegd dat de termen hoog en laag haar niet bevallen.

Ook bij andere partijen klinkt dit geluid weleens, bijvoorbeeld als ze waardering voor vaklieden uitspreken. Dat deed bijvoorbeeld de Haagse VVD en ook een Kamerlid van het CDA doet het.

Om soortgelijke redenen heten mbo'ers sinds september 2020 officieel geen deelnemers of leerlingen meer, maar studenten. Dat heeft voor hen overigens ook praktische voordelen, zoals studenterkorting in winkels, bioscopen of sportscholen.

5 Achterhoek wil studenten in eigen regio vasthouden: als werken online kan, dan studeren ook

Kennelijk heeft men in de Achterhoek de smaak te pakken wat betreft het aanbieden van hbo-opleidingen, met de Ad in Winterswijk en de samenwerking met de betrokken hogescholen. Er is namelijk een interessant plan gelanceerd nl. het ervoor gaan zorgen dat de studenten die buiten de regio een opleiding gaan volgen, via online-onderwijs in de regio blijven wonen – en ook straks gaan werken. Interessant.

28-9-21

DOETINCHEM - De Achterhoek wil studenten die elders in het land op een hbo of universiteit zitten, vasthouden in de eigen regio. Dit door hier voor passende woonruimte te zorgen.

Onder deze 'Achterhoekse' studenten (hbo en wo) wordt dit studiejaar een onderzoek gehouden naar hun woonwensen. Wat voor woonruimte zoeken de studenten en wat mag dat kosten? Ook wordt gevraagd welke voorzieningen gewenst zijn: 'need to have' en 'nice to have'.

Het onderzoek wordt in opdracht van Achterhoek Ambassadeurs en de gemeenten Doetinchem en Oude IJsselstreek uitgevoerd.

Online werken kan, online studeren ook

De coronatijd heeft uitgewezen dat online werken uitstekend kan. Dat leidde er onder meer toe dat honderden mensen die woonden in de Randstad en daar ook werken, naar de Achterhoek zijn verhuisd. Dit omdat deze werknemers er achter komen dat er – zeker deels – prima online vanuit de Achterhoek kan worden gewerkt voor een bedrijf in het westen.

Studenten hebben op hun beurt bewezen de afgelopen anderhalf jaar prima het onderwijs deels online te kunnen volgen. „De afstand hoeft dus geen reden meer te zijn om de Achterhoek te verlaten om te studeren”, zegt Henk Bulten, wethouder financiën van de gemeente Doetinchem. „Laten we dus proberen zoveel mogelijk studenten vast te houden, onder meer door te voldoen aan woonwensen van deze jongeren.”

Categorie tussen 20 en 40 jaar ontbreekt deels

Bulten zei dit bij de presentatie van de begroting van Doetinchem over 2022. Daarbij is een van de speerpunten van Doetinchem te streven naar bevolkingsgroei, mogelijk tot 70.000 inwoners. De groei vanuit het westen is er, maar dit zijn volgens Bulten vaak oudere mensen.

„Eerder onderzoek wees al uit dat de categorie mensen tussen de 20 en 40 jaar deels ontbreekt in de Achterhoek”, zegt Bulten. „Dat zijn de mensen die wegtrekken uit de Achterhoek om ergens anders te studeren. Daarna blijven ze daar hangen. Dat willen we deels proberen te voorkomen.” Jongerenhotel zou welkom zijn

Hoeveel studenten vanuit de Achterhoek de hbo's en universiteiten bevolken is onduidelijk, maar het gaat in ieder geval om enkele duizenden. Het precieze getal moet ook uit het onderzoek blijken. Net als het huidige aanbod van woningen voor studenten.

Recent was er een plan voor een jongerenhotel met tachtig kamers, vlakbij het station in Doetinchem, maar dat is van de baan. Bulten: „Een dergelijk initiatief zou welkom zijn.” Ook mag er officieel niet aan kamerverhuur worden gedaan in Doetinchem. Er ligt nu een voorstel aan de raad om mogelijk te maken dat een hospita maximaal twee kamers mag verhuren.

6 Leven Lang Ontwikkelen moet wettelijke taak worden voor hbo en wo

Scienceguide is een mooie bron voor allerlei schetsen uit de samenleving van het hoger onderwijs. Onlangs is er in Den Haag met allerlei groepen gesproken over het leven lang ontwikkelen, en wie de taak op zich dient te nemen om als aanjager te gaan fungeren – los van hetgeen de private markt dus allemaal reeds doet.

Het is een onderwerp om later nog wel eens goed door te nemen, al is het maar dat de aanwezigen en de sprekers – net als de afgelopen jaren is gebeurd – zich alleen maar beperkten tot het formuleren van stellingen, met een oproep aan de overheid om het voortouw te nemen. Er kwamen dus geen concrete voorstellen op tafel, al sijpelt er tussen de regels door dat er in ieder geval veel geld moet gaan vloeien naar het bekostigde onderwijs om privaat te kunnen gaan handelen. De opmerking over de terugloop van de aantal studenten in het hbo wijzen hierop.

Nieuws | de redactie

29 september 2021 | Als er nieuw kabinet is, moet leven lang ontwikkelen een wettelijke taak van het onderwijs worden, zegt VSNU-voorzitter Pieter Duisenberg. Zorg-, techniek- en onderwijs-promotie voor extra personeel heeft straks namelijk geen zin meer omdat er overal tekorten zijn, vind ook Timo Kos, bestuurder van Saxion.

‘Hoera, de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt is stuk!’ zo luidde de uitnodiging van Katapult, een aanjaag-initiatief van publiek-private samenwerkingen in het onderwijs, voor een discussieavond over dat onderwerp. In het Museum van Beeld en Geluid in Den Haag gingen experts uit het veld in gesprek met ambtenaren van OCW, EZK, Kamerleden, de voorzitter van de VSNU en regionale bestuurders.

Aan het begin van de avond legde Pieter Moerman, programmaleider van Katapult, welke samenwerkingen de afgelopen jaren zijn opgezet en dat de hoeveelheid samenwerkingen toeneemt. “Katapult bestaat uit vierhonderd samenwerkingsverbanden met daarin docenten en projectleiders die urgentie daartoe voelen en elkaar kunnen helpen. Het zijn mensen die bezig zijn in de samenwerking met overheid, onderwijs en bedrijfsleven.”

Vooraf in de ICT is de samenwerking gegroeid

De opzet en groei van deze samenwerkingen gaat gestaag door, legde Moerman uit. “Er is tussen 2016 en 2021 een groei geweest waardoor we nu op ruim vierhonderd samenwerkingsverbanden zitten. Waar er in 2016 al 2500 bedrijven betrokken waren, waren dat er in 2019 al tienduizend; nu zitten we zelfs op twaalfduizend. Ook het aantal betrokken studenten is gegroeid van vijftigduizend in 2016 naar 124.000 in 2021. Deze studenten zijn dus allemaal in aanraking gekomen met deze vormen van samenwerking. En het belangrijkste: op dit moment zijn er achtduizend docenten in het beroepsonderwijs die intensief samenwerken met bedrijven en gezamenlijk projecten opzetten. Die groei zet dus ook door tijdens Corona, en daarbinnen zie je dat de samenwerkingen binnen de ICT enorm zijn gegroeid.”

Toch is dit alles volgens Moerman nog maar een druppel op een gloeiende plaat. “Dit klinkt best leuk, zoveel bedrijven, maar op het totaal van het aantal bedrijven is dat nog maar een fractie. We zien dat de projecten goed lopen, maar tegelijkertijd zijn er nog te weinig samenwerkingsverbanden. We moeten opschalen. Dat gaat niet de Rijksoverheid doen of een specifieke school, dat moeten we echt samen doen”, zo was de oproep van Moerman.

We moeten die miljoen studenten naar bedrijven sturen

Timo Kos, lid van het College van Bestuur van Saxion en tevens lid van een denktank over publiek-private samenwerking, stelde vast dat vooral de tekorten op de arbeidsmarkt van belang zijn. “Het is een veelkoppig monster. Het gaat over het aantrekken van jongeren naar tekortsectoren, maar de uitdaging betreft ook omscholen, bijscholen en innoveren. Dan moet je echt met elkaar samenwerken. Hoe doe je dat als je ook nog moet digitaliseren, vergroenen en elektri-

ficeren? Ik denk dat wij als onderwijsinstellingen de miljoen studenten in het beroepsonderwijs het land moeten insturen om bedrijven te helpen bij het realiseren van de plannen voor deze uitdagingen. Dan komen we een heel eind verder.”

Feite Hofman, momenteel plaatsvervangend directeur-generaal hoger onderwijs van OCW, was vooral blij om te zien dat er al zo veel mogelijk is. “Wat mij opvalt is wat er allemaal georganiseerd kan worden als er maar voldoende energie in zit. Wat ook opvalt is dat er nog wel een opschalingsprobleem is, waar nog niet echt een oplossing voor is.”

In mijn hoofd kan ik dit allemaal verbinden

Hatte van der Woude, de nieuwe hoger onderwijswoordvoerder van de VVD in de Tweede Kamer, weet uit ervaring als wethouder Onderwijs in Delft hoe belangrijk die samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven is. “In mijn hoofd kan ik wat ik hier vanavond allemaal hoor goed verbinden met wat ik hiervoor heb gedaan als wethouder Onderwijs in Delft. Ik ben toen in aanraking gekomen met PPS’en en ik heb gezien wat een verschil dat kan maken. Het is fijn om die kennis nu mee de Kamer in te nemen.”

Van der Woude ziet het als een opgave om dergelijke samenwerkingen te stimuleren door tijdens haar Kamerlidmaatschap enige synergie te creëren in het aantal regelingen. “Het is belangrijk dat dit soort instrumenten bestaan, maar er is wel veel versnippering met al die regelingen. Het duidelde mij waar wij als gemeente allemaal geld vandaan konden halen.”

Ministeries van EZ en OCW moeten nauwer samenwerken

Een andere opgave voor de VVD in de komende jaren is een strakkere samenwerking tussen de departementen van Onderwijs (OCW) en Economische Zaken (EZK). “We moeten ook ontschotten; een strakkere samenwerking tussen OCW en EZK. Het beleid moet meer opgelijnd worden”, aldus Van der Woude. “Ik zou willen dat beide ministeries de focus leggen op dezelfde onderwerpen en daar ook goed op samenwerken; niet langs alleen de lijnen van EZK of OCW.”

Aan het eind van de avond was het woord aan Pieter Duisenberg, de voorzitter van de VSNU. Die zei dat hij de vraag had gekregen wat hij nu precies deed op een bijeenkomst voor bedrijfsleven en het beroepsonderwijs. Volgens Duisenberg was het echter volstrekt logisch dat universiteiten hierbij aanwezig zijn. “Wij hebben een hele grote opgave met elkaar, met de energietransitie en andere grote maatschappelijke uitdagingen. Maar ook rondom vragen van de productiviteit van de beroepsbevolking”, zo zei Duisenberg. “Onze productiviteit is echt een issue.”

We moeten ook samen in gebouwen zitten

Duisenberg voorspelt dat die samenwerking tussen de onderwijssectoren alleen nog maar zal toenemen. “Het hele onderwijsmodel gaat open, dat is wat je nu al ziet van mbo naar het hbo en het wo. Bedrijven, kennisinstellingen, overheid, onderwijs en onderzoek loopt nu allemaal door elkaar heen. Heel concreet is het daarom belangrijk dat mensen elkaar opzoeken, zoals hier bij Katapult, maar ook dat we in gebouwen bij elkaar komen zitten.”

Evenals zijn mede-VVD’er Van der Woude vindt Duisenberg het belangrijk dat er geen schotten meer zijn in het onderwijs, bijvoorbeeld rondom leven lang ontwikkelen. “Een van de schotten staat tussen het initieel onderwijs en het leven lang ontwikkelen. In het mbo, hbo en het wo is er geen wettelijke taak voor onderwijsinstellingen om aan leven lang ontwikkelen te doen. Dat schot moet weg. Dat hoort gewoon bij een taak van een onderwijsinstelling. Dat zal ook in het nieuwe regeerakkoord moeten staan, dat leven lang ontwikkelen naast onderzoek en onderwijs een wettelijke taak wordt van onderwijsinstellingen.”

Na afloop vertelde Saxion-bestuurder Timo Kos ons dat een wettelijke taakopdracht zoals geformuleerd door Duisenberg heel legitiem is – zeker gezien de krimp in het hbo. “We gaan in het hbo in de komende tien jaar van 460.000 naar 400.000 studenten. In bepaalde gebieden betekent dat een krimp van bijna 20 procent.

Dat betekent dat straks in alle sectoren gaan zien wat we nu al zien in de tekortsectoren. Dan kun je met techniekpromotie beginnen, met zorgpromotie en onderwijspromotie, maar dat heeft straks geen zin meer, omdat je dan overal tekorten hebt. Je moet werkend Nederland op een andere manier gaan omscholen.”

7 Gorinchem krijgt voorlopig geen HBO-opleiding

Vorig jaar hebben we in de nieuwsbrief al verteld over de plannen van de gemeente Gorinchem om hbo-opleidingen binnen de grenzen te gaan halen. En dat er een kink in de kabel was gekomen. Om dit initiatief af te ronden, hier een bericht van de regionale website.

donderdag 30 september 08:01 - 2021 Onderwijs

GORINCHEM} Stichting Hoger Onderwijs Gorinchem (SHOG) ziet voorlopig geen kans om in Gorinchem een brede bachelor HBO opleiding te starten. In juni kreeg de stichting onverwacht het bericht dat HBO Drechtsteden geen prioriteit meer gaf aan het hbo initiatief in Gorinchem. Donderdagavond geven Rutger Kroon en Erik Fledderus namens SHOG uitleg aan de raad over hun besluit te stoppen.

Peter Vrancken, bestuurder van Da Vinci en van HBO Drechtsteden, liet in juni weten dat de onderwijsinstelling prioriteit geeft aan het ontwikkelen van de initiatieven IAC/iLAB in Gorinchem en de Dordrecht Academy - beide onderdeel van de Regio Deal Drechtsteden-Gorinchem. "Wij hebben als bestuur van Stichting Hoger Onderwijs Gorinchem (SHOG) hierop geconcludeerd dat we onze inspanningen voorlopig moeten opschorten. Zonder een hbo-partner komt bovendien geen aanvullende steun van het bedrijfsleven of publieke instellingen", zo schrijven Rutger Kroon en Rik Zweistra.

LIVINGS LABS

SHOG verkent thans nog wel mogelijkheden om haar opleidingsconcept buiten Gorinchem te realiseren, in samenwerking met andere hbo-instellingen. Kwartiermaker Erik Fledderus vervult de komende maanden een ondersteunde rol. Bij eventueel succes blijft de mogelijkheid open om een gedeelte van de geopperde 'living labs' in Gorinchem en omgeving te organiseren. zo laat SHOG weten. „De band met Gorinchem is dus zeker niet doorbroken". De gemeenteraad wordt donderdagavond geïnformeerd over het besluit van SHOG.

Zonder een hbo-partner komt bovendien geen aanvullende steun van het bedrijfsleven of publieke instellingen

SUBSIDIEVERZOEK

De komst van een HBO opleiding was een initiatief vanuit de stad en dateert alweer van enkele jaren terug. De gemeente Gorinchem gaf oktober vorig jaar subsidie voor het aanstellen van kwartiermaker Erik Fledderus, die een businesscase opstelde. Was aanvankelijk nog sprake van een opleiding met zo'n 600 studenten, later werd dat aantal teruggeschroefd naar 100 studenten. Voorjaar 2021 lag er een subsidieverzoek voor 300.000 euro bij de gemeente om de opleiding na de zomer van 2022 te kunnen starten, het ging om een HBO bachelor 'Professional College voor Technologische & Maatschappelijke Transitie'. De gemeente bleek echter niet verder te willen gaan dan 60.000 euro subsidie met als argument dat bedrijfsleven en andere onderwijsinstellingen over de brug moesten komen om de opleiding te starten.

8 Meer onvoldoendes bij de Centrale Examens – wiskunde

In de digitale Wiskunde-brief deze week een toch wat alarmerend bericht over de scores voor wiskunde tijdens het eerste tijdvak. Omdat de opstellers van de examens ervan uitgaan dat elk jaar deze scores min of meer gelijk moeten blijven (denkend aan de moeilijkheidsgraad en de capaciteiten van de leerlingen), zijn de cijfers stevig opgekrikt.

De auteur pleit ervoor om dit verder te gaan uitzoeken, ook voor de andere tijdvakken, en te bezien of dit toch het gevolg is van de pandemie en de niet optimale voorbereiding.

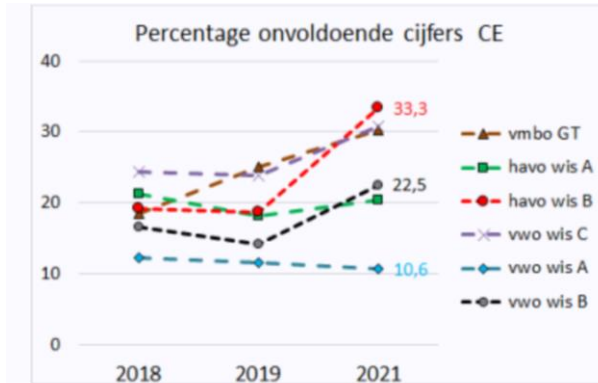
Wij zijn vervolgens benieuwd naar de ervaringen die de hbo-opleidingen opdoen, als deze leerlingen aan een studie beginnen en veel wiskunde moeten gebruiken.

De gemiddelde scores op de Centrale Examens van dit jaar bleken vaak beduidend lager te liggen dan in de jaren daarvoor. Zie ook Wiskunde-brief 894. Ook nam het percentage aan onvoldoende scores, dus scores van minder dan de helft van de te behalen punten, toe. Het een en ander blijkt uit een analyse van de de examenverslagen van Cito. De ontwikkeling van het percentage onvoldoendes is van oudsher een belangrijke graadmeter die onder andere een grote rol speelt bij de bepaling van de N-termen.

De examenverslagen van Cito hebben jammer genoeg alleen betrekking op het eerste tijdvak. Ik vergelijk daarom hieronder alleen de eerste tijdvakken van de jaren 2018, 2019 en 2021. Ik kies voor 2018 als eerste jaar vanwege de start van de nieuwe wiskunde-examens op het vwo. In 2020 werd zoals u ongetwijfeld weet geen centraal examen afgenomen.

Onvoldoende cijfers

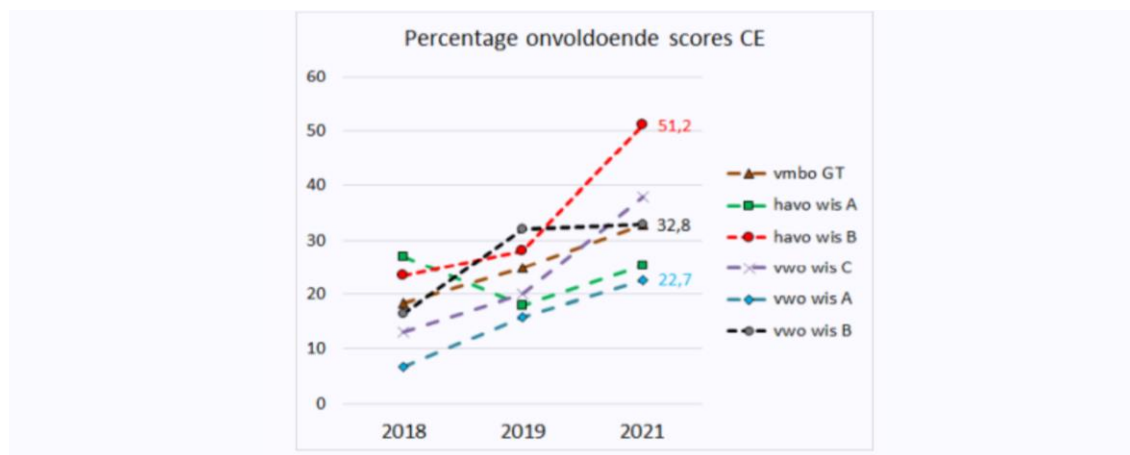
Voor het al dan niet slagen van kandidaten zijn natuurlijk de behaalde cijfers voor het Centraal Examen van belang. Als we naar die cijfers kijken, dan zijn er opvallende verschillen te ontdekken. Bij wiskunde A zien we zowel op havo als vwo niet zoveel ontwikkeling. Maar bij wiskunde B zijn er, vooral op havo, ineens aanzienlijk meer onvoldoendes. Datzelfde geldt voor wiskunde C, uiteraard op vwo. De cijfers bij vmbo GT (mavo) laten een gestage stijging zien van het percentage onvoldoendes.

Onvoldoende scores

Het zal u zeker zijn opgevallen dat de N-termen in 2021 behoorlijk hoog lagen. Dat betekent dat het beeld wat minder rooskleurig wordt wanneer we niet naar de cijfers maar naar de scores kijken. We noemen een examenscore onvoldoende wanneer minder dan de helft van het aantal te behalen punten is gescoord. Het beeld wordt dan eenduidiger maar ook verontrustender. We zien in dat geval namelijk over bijna de hele linie een snel oplopend percentage onvoldoendes verschijnen. Koploper is duidelijk havo wiskunde B, waar meer dan de helft van de kandidaten in 2021 onvoldoende scoorde.

Bij havo wiskunde A en vwo wiskunde B viel in 2021 de schade mee. Mogelijk zijn na een start de examens en het onderwijs daar nu beter op elkaar ingesteld.

Er valt niet aan de conclusie te ontkomen dat de percentages onvoldoende scores in 2021 bijna twee maal zo hoog lagen als de percentages van 2018. De vraag is uiteraard welk deel van deze stijging kan worden toegerekend aan de coronapandemie. Wat meer aandacht voor dit gegeven lijkt mij niet onverstandig.

9 Stand van zaken aanmeldingen hbo per 4-10-2021

Hierbij de meest recente stand van zaken als het gaat om de aanmeldingen bij het hbo, nu ook met hetgeen bij de Master gebeurt.

Bij de Ad is nog steeds sprake van een stijging. De Bachelor kent een kleine 9% minder instroom. In het nieuws is vooral ingegaan op de zeer sterke daling in de sector Onderwijs, en dan vooral de PABO, en de gevolgen ervan.

De Master loopt prima. Daarbij is wel een sterke stijging te zien bij de sector Onderwijs, maar goed, die mensen beschikken in het algemeen al over een onderwijsbevoegdheid.

Het totale aantal aanmeldingen – dus nog geen daadwerkelijke inschrijvingen – is te vergelijken met de situatie in 2017-2018. Dat is wel iets om in de gaten te gaan houden.

onderwijstype	sector	aanmeldingen 2020/2021	aanmeldingen 2021/2022	absoluut verschil	procentueel verschil
associate degree	economie	4.308	4.231	-77	-1,8%
	gedrag en maatschappij	1.582	1.922	340	21,5%
	gezondheidszorg	243	188	-56	-22,8%
	landbouw en natuurlijke omgeving	315	292	-23	-7,3%
	onderwijs	452	571	119	26,3%
	taal en cultuur	181	198	17	9,4%
	techniek	1.819	2.012	193	10,6%
subtotaal associate degree		8.900	9.414	514	5,8%
bachelor	economie	47.429	41.686	-5.743	-12,1%
	gedrag en maatschappij	20.039	18.230	-1.809	-9,0%
	gezondheidszorg	16.513	16.055	-458	-2,8%
	landbouw en natuurlijke omgeving	3.388	3.120	-267	-7,9%
	onderwijs	18.040	15.236	-2.804	-15,5%
	taal en cultuur	6.014	7.618	1.605	26,7%
	techniek	28.673	25.962	-2.711	-9,5%
subtotaal bachelor		140.096	127.908	-12.188	-8,7%
master	economie	1.030	1.093	64	6,2%
	gedrag en maatschappij	566	672	106	18,7%
	gezondheidszorg	1.524	1.529	5	0,3%
	landbouw en natuurlijke omgeving	118	107	-10	-8,8%
	onderwijs	1.666	2.258	592	35,5%
	taal en cultuur	2.201	2.635	435	19,7%
	techniek	720	870	150	20,9%
subtotaal master		7.823	9.164	1.341	17,1%
totaal hbo		156.819	146.485	-10.334	-6,6%

Noot. Absoluut verschil en totalen kunnen afwijken i.v.m. afrondingen. Het onderscheid in sectoren is op basis van het Croho. Opleidingen met de sector Recht zijn ondergebracht bij de sector Economie, en sector Sectoroverstijgend zijn ondergebracht bij de sector Techniek.